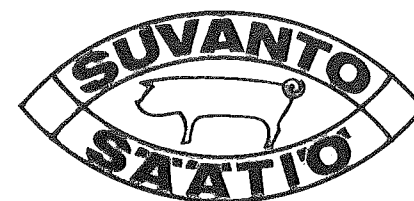

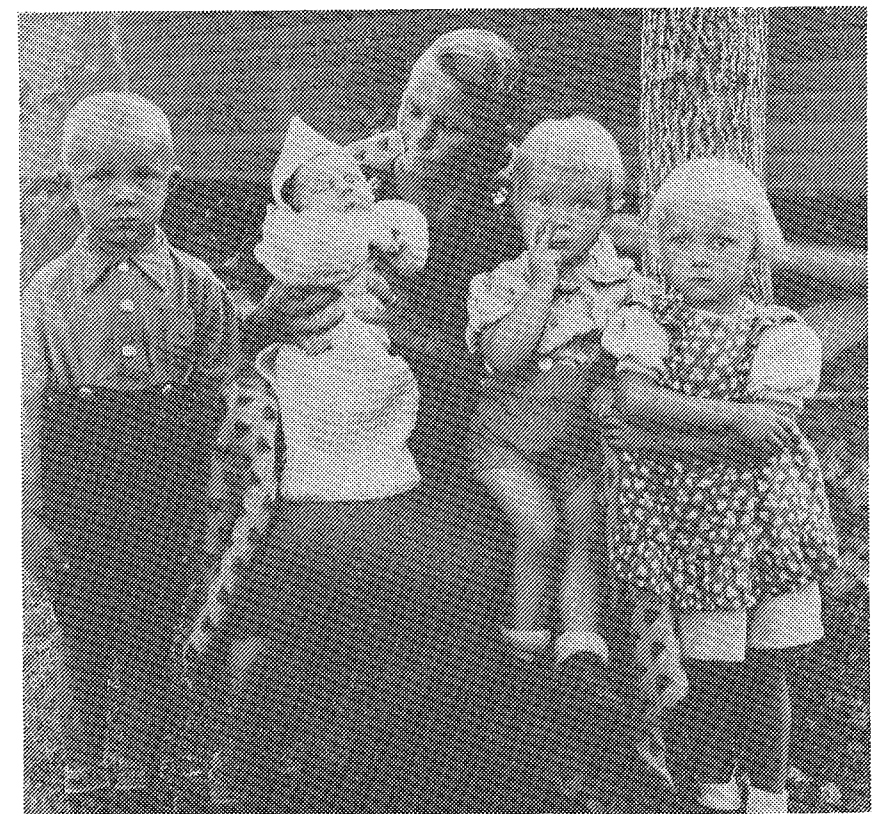
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1976
LOKAKUU

— Hän pyysi kirjeessään vaimoaan menemään lapsien kanssa valokuvaan, jotta hän sitten saisi rintamalle heistä kaikkista yhteisen kuvan. Perhe menikin kuvaan, mutta isä kaatui noin puoli tuntia ennen kuin kuva otettiin. Kuvassa Anna Lamppu lapsineen. Heistä kirjoitus sisäisivuilla.

Väärille kuin vanhurs- kaillekin

"Sillä hän antaa aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvillekin ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin." Mat. 5:45 Kuluneenakin kesänä on satanut ja paistanut meille kaikille, ketä sitten lienemmekin. Kaikki ovat saaneet osakseen niitä lahjoja, joiden varassa täällä elämme, niin pahat kuin hyvätkin.

Kannattaako sitten ollenkaan pyrkiäkään olemaan hyvä, kun pahatkin saavat kaiken sen, mikä on hyvällekin luvassa ja nautittavana? Ja kun ihmisen näköjään on paljon helpompi olla paha kuin hyvä, mitä siis kannattaa ponnistella hyvän harjoittamiseksi. Anne-taan vain mennä luontonsa vaatimusten mukaan ja luotetaan siihen, että Jumala kyllä sitten matkan lopulla hoitaa asiat kuntoon lupauksensa mukaan.

Mutta siitä huolimatta, että täällä saamme sadetta ja paistetta samalla tavalla, on olemassa tarkka ero hyvän ja pahan välillä. Se raja ei kasva umpeen sillä, että me sanomme niin tapahtuvan. Vanhurskas Jumala pitää sen rajan tarkasti auki vaikka me emme sitä huomaisikaan. Siinäpä onkin muuan niistä kilvoituskohteista, joita meidän tiellämme on runsaasti. Olisi pyydettävä valoa nähdä hyvän ja pahan raja, jotta ei suistuisi pahan puolelle. Aikanamme on erittäin paljon niitä, jotka

ovat huomaamattaan liukuneet rajan yli väärälle puolelle. Sitten vain jatketaan kuin mitään vahinkoa ei olisi tapahtunut. Omatuntokin vaikennee ja antaa hyvän rauhan, väärän. Ja niin paha näyttää menestyvän siinä missä n.s. hyväkin. Paremminkin, sillä eihän sen harjoittaminen vaadi mitään väivännäköä, vaan on mieluista ja nautittavaa.

Vaikka pahuuden harjoittaminen menestyy ja tuottaa iloa harjoittajalleen ja vaikka hän saa nauttia kaikkia Jumalan ihmiselle suomia hyvyksiä, on pahaa ja sen harjoittajia odottamassa yllätyksellinen päätös, elleivät saa kääntymisen armoa. Jumala on sanonut, että pahalle asetetaan raja, jonka yli se ei pääse. Paha tuhoutuu harjoittajineen. Sille tulee loppu. Hyvä jää olemaan ja sen harjoittajat. Heitä Jumala kutsuu siunatuikseen, ei heidän hyvytensä tähden, vaan armonsa ja Jeesuksen Kristuksen tähden. Miksi pahat eivät sitten saa tätä armoa, vaikka siihen vetoavat. Eiköhän siksi, että ovat eläneet kuin pakanat. Ovat osoittaneet ystävällisyyttä vain veljilleen, kuten pakanatkin tekevät. On vihattu toista

kansaa, rotua, puoluetta, työnantajaa, työntekijää, toista ammattia ja yhteiskuntaluokkaa. Eivät vihan kylvön tekijät ja sitä kautta pahan palvelijat Jumalan sanan mukaan saa armopalkkaa Hänen kädestään. Se, joka tahtoo harjoittaa Jumalan tahdon mukaista rakkautta lähimmäistensä keskuudessa, ei Jeesuksen sanojen mukaan saa vihata ketään. Se ei ole helppoa meille, joita tänä aikana suorastaan kasvatetaan ja neuvotaan vihaamaan. Vihasta on tehty hyve määrättyissä yhteyksissä. Poliitikko on muodostunut eräaksi vihan lietsontan kentäksi. Siinä kohden monen ihmisen mielessä hämärtyy hyvän ja pahan välinen raja. Vihasta tehdään oikeutettu mieliala muka oman puolueen hyvien päämäärien saavuttamiseksi. Tästä viime aikojen tapahtumat puhuvat selvää kieltä.

Vielä paistaa Jumalan aurinko meille kaikille. Vielä meillä kaikilla on mahdollisuus katuen kääntyä Vanhurskaan Jumalan puoleen anomaan Häneltä valoa sydämiimme, jotta erottaisimme, mikä on hyvää mikä pahaa, ettemme eksyisi.

Tauno Pauku

Anna Lampun lähettämä kirjoitus, joka on julkaistu Karjalan Vartiossa vuonna 1973

Eräaseen palautetun Karjalan pitäjään olivat Karjalaisten Aseveljien Liitto ja paikalliset aseveljet järjestäneet jälleenrakennusjuhlan. Tämä juhla oli omistettu läheisen rintamaosan taisteleville joukoille, ja siinä vihittiin kahdeksankymmentä rintamamiesten veistämää asevelitaloa. Kutsuvieraina olivat kahden ministerin, korkean sotilaspäällystön, maaherran, piispan ja monien muitten tunnettujen kansalaisten ohella noiden kahdeksankymmenen asevelitalon saajat, sekä sitten tois-

tasataa talojen rakentajaa etulinjan taisteluhautoista.

Juhlassa esittivät karjalaisten aseveljien edustajat sekä asevelitalojen saajien edustaja lämpimät kiitoksensa kaikille asevelitalojen rakentajille. Kiitoksensa esitti kaatuneen isänsä aseveljille myös kuusivuotias Maire-tyttö, joka lausui yli tuhatlukuiselle juhlayleisölle äitinsä kirjoittaman kiitosrunon. Kun pikku Maire oli lopettanut runonsa, oli avarassa juhlahuoneessa tuskin yhtään silmäparia, jota ei kyynel olisi kostuttanut.

Mairen runo kuului näin:

Arvaattekin aseveljet, kuka kertoo terveiset?
Tää on Maire Karjalassa, sotaorpo pienoinen.

Puolestani taivaan Isää hartain mielin rukoilen:
Anna voimaa voimastasi saada aseveljien.

Suo'os heidän pian päästä kotiin rakkaittensa luo,
ettei kaukaa surunviesti kotiin terveisiä tuo.

Muistan kuinka isälleni pyynnön korvaan kuiskasin:
Elä isä kauan viivy, tule pian kotihin!

Eipä tullut Mairen isä, ootin, ootin edelleen.
Pian saapui sana meille: Isä kaatui Viteleen.

Ikävöiden sydän kaipas pian päästä kotihin,
nähdä jälleen leikkipaikat, isän hauta rakkahin.

Kiitos, isän aseveljet, teitä muistan siunaten,
kun te sodan melskehessä teitte kodin minullen.

Päästäksemme taivaan kotiin täytyi kuolla Jeesuksen,
samoin jälleen Karjalamme saimme kautta uhrien.

Kestä kaikki loppuun asti, kannaa kalpaa soturin.
Kärsimysten kirkastama ompi kruunu ihanin.

Kaatuneen isän aseveljien pikku Mairelle veistämä asevelitalo on pystytetty perheen vanhalle kotipaikalle Karjalan Kannakselle, noin viidentoista kilometrin päähän vanhasta rajasta. Tässä asevelikodissa asuu kymmenhenkinen

perhe: pikku Mairen äiti Anna Lamppu neljän lapsensa kanssa, Mairen isävainajan vanhemmat sekä isävainajan sisar kahden pikku lapsensa kanssa. Talon kuudesta lapsesta on vanhin Mairen veli seitsemänvuotias Martti-poika.

Perhe palasi siirtolaispaikkakunnalta Hämeestä vasta keväällä 1943, sillä koko kotikylä oli sodan hävittämä, ja perheen asevelitalo valmistui vasta kevääksi. Anna Lamppu kertoi, miten koko perheen mieli paloi kohta Karjalan takaisinvaltauksen jälkeen päästä mahdollisimman pian takaisin kotiin. Mutta mielen masensi jatkuvasti tietoisuus siitä, että eniten koti oli tuhoutunut ja että perheellä ei tuntunut olevan mitään mahdollisuutta saada lähiaikoina uutta kotia. Niinpä olikin ilo suuri, kun tuli tieto siitä, että perhe saisi asevelitalon. Anna Lamppu kertoo asevelitalonsa osoittamassaan tervehdyksessä perheen kotiinpaluusta näin:

— Oli toukokuun yö, kun astuin lasteni kanssa omaan asevelitaloon. Iloni oli sanoinkuvaamaton silloin, pitkän siirtolaismatkan jälkeen. Uskon, että jokainen asevelitalon saaja on salainen rukous sydämessään iloiten astunut kodin kynnyksen yli ja siunaten kiittänyt teitä aseveljiä suuresta työstänne. Taistelujen kärsimyksissä syntynyt asevelihenki sai teidät sodan keskellä tarttumaan työaseeseen. Unohtaen omat kärsimyksenne ja huolenne te rakensitte kodit kaatuneille, invalidien ja rintamalla olevien perheille. Nyt kuulu pihoilta iloista lasten leikkiä, jota kuitenkin toisinaan säestää tykkien jylinä. Mutta tuo jylinä ei meitä peloita, sillä me tiedämme, että te aseveljet olette Suomea ja Karjalaa suojaamassa.

Niinpä onkin Lampun perhe käynyt kaikin voimin käsiksi kotikartanon ja peltojen jälleenrakennukseen. Perheellä on kahdenkymmenen seitsemän hehtaarin ti-

la, ja peltoalaa on noin yhdeksän hehtaaria. Lehmiä on kaksi, kolmas kuoli punatautiin. Hevonen on, niinikään sika. Olipa yksi kananikin, mutta sen söi kettu. Kuluvana vuonna eivät omat pellot vielä ihmeitä tuottaneet. Syksyllä 1942 oli vanha isäntä käynyt Hämeestä käsin kylvässä vähän ruista kotipeltoon, mutta siemen oli huonoa ja pelto huonossa kunnossa, ja niin jäi sato miltei olemattomaksi. Mutta nyt on peltoja jo muokattu, ja tämän syksyn oras on erittäin kaunista.

Anna Lamppua ja hänen perhettään on sota koetellut kovin raskaasti. Heinäkuu 1941 oli perheen murheen kuukausi. Silloin kuoli siirtolaispaikkakunnalla Anna Lampun vanha isä, kaatui hänen miehensä — pikku Mairin isä — ja kaatuivat myös hänen kaksi serkkuaan ja sisarensa mies. Viisi kuolinsanomaa tuli siten vajaan kuukauden aikana. Ja lisäksi eli perhe niukoissa oloissa siirtolaispaikkakunnalla ilman tietoa kotiinpääsystä. Mutta karjalaisen naisen mieli ei murtunut. Jumalaan turvaten ja Häneltä apua ruokailien selvisi Anna Lamppu vaikeuksistaan ja suurena lohtuna toisille murheellisille. Miehensä kuolinilmoitukseen hän kirjoitti säkeen:

— Kotirauniot rakkahat siinsi,
oli edessä luvattu maa.
Sinun lapsilles vapaus kallis
täytyi verellä lunastaa.

Anna Lampun puolisoainaja, Viljo Martti Lamppu, oli suuresti kiintynyt lapsiinsa. Nuorin lapsista, Viljo-poika, syntyi vasta muutamia päiviä sen jälkeen, kun isä oli lähtenyt tähän sotaan. Isä kirjoitti rintamalta, että tämä pienokainen, jota hän ei koskaan nähnyt, tuntuu hänestä milteipä kaikkein rakkaimmalta. Hän pyysi vai-

Maisteri Pentti Patja

Juhlapuhe Sakkola-juhlassa, toinen osa

Hyvät sakkolalaiset.

Ei tilanne ole niin paha kuin mitä se ensi katsomisessa näyttää. Maassamme on toki tehty arvokasta työtä karjalaisen kulttuurin tallentamiseksi ja kehittämiseksi. Tätä työtä on ansiokkaasti tehnyt ensisijaisesti Karjalan Liitto.

"Karjalan Liitto on pyrkinyt vaalimaan karjalaisten henkisiä harrastuksia, ylläpitämällä karjalaisia perinteitä sekä juhlatoinnalla luomaan karjalaisten yhteenkuuluvuutta. Tässä tarkoituksessa liitto on vuosien mittaan julkaisut runko-ohjelmia kalevala- ja muita karjalaisjuhlia varten, lausuntaohjelmistoa, puheita, näytelmiä, kuorolauluja, yhteislaulukirjan jne. Yhteistoiminnassa Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuran kanssa liitto on levittänyt jäsenistönsä keskuuteen mainitun säätiön julkaisemia paikannimien keruuop-

moaan menemään lapsiensa kanssa valokuvaan, jotta hän sitten saisi rintamalle heistä kaikista yhteisen kuvan. Perhe menikin kuvaan, joka on julkaistu tässä numerossa. Mutta isä kaatui noin puoli tuntia ennen, kuin kuva otettiin.

Edellä selostetun asevelijuhlan sieluna oli Uno Kupiainen ja hän pyysi saada esitetyn runon annettavaksi kaikkiiin päivälehtiin, mutta Anna Lamppu ei siihen suostunut, vaikka kaikki kenraalit, piispa ja toiset suuret viskaalit sanoivatkin, että se runo oli koko juhlan kohokohta.

paita ja ohjekirjasen pitäjäärkistojen aikaansaamiseksi, karjalaisia murreoppaita ja kansanlaulukokielmia. On järjestetty näytelmäkirjoitus- ja evakkomuistelmien kirjoituskilpailuja sekä eräiden kustannusyhtiöiden kanssa evakkokasku- ja karjalaiskaskukilpailuja. Esittävien taiteiden alalla liitto on järjestänyt näytelmä-, yksinlaulu-, kuoro-, kanteleensoitto- ja lausuntakilpailuja sekä puhetaidon edistämiseksi puhekilpailuja. Liitto on osaltaan johtanut ja ohjailut luovutetun Karjalan ja sen eri pitäjien historiaan ja muistelmiin liittyvää tallennus- ja julkaisutyötä sekä valokuvien pitäjäkokoelmien aikaansaamista. Liiton omaan julkaisusarjaan kuuluu viisi näiden alojen teosta. Liitto on johtanut yli Suomen levinyttä toimintaa muistomerkkien pystyttämiseksi Karjalaan jääneille vainajille. Karjalainen juhlaperinne on

Tämän numeron kansikuvana on Lampun perhekuva joka on sattumalta otettu isän kaatumishetkellä. Siinä on pikku Maire essu edessä ja toiset lapset ovat poikia.

"Kun katson tuota kuvaa tahdotisin nuo lapseni äidin rakkaudella ottaa vieläkin syliini, koska he olivat silloin minulle ainoa maallinen omaisuus... He toivat minulle kodin aina sinne, milloin mihinkin nurkkaan pääsin asumaan..."

Tähän kauniiseen ajatukseen päätämme tämän kertomuksen jatkosodan raskaasta ajasta, joka oli myös toivon ja onnen aikaa luovutetussa Karjalassa.

Toimittaja

liiton ohjaamana ja sen toimeenpanemien kesä-, talvi- ja suurjuhlien sekä hengellisten päivien kautta saanut jo monia vakiintuneita muotoja. Karjalan Sivistysseuran alkuunpanema kyykkäpeliharrastus on Karjalan Liiton myötävaikutuksella kehittynyt valtakunnallisiin mittasuhteisiin. Liitto on järjestänyt kahdesti Karjalan kulttuuriperinteen tallentamisseminarit. (Karjalan Liiton kulttuuriohjelma).

Olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että tämä kaikki Karjalan Liiton kulttuuriohjelmaan sisältyvä on paikallaan ja koko karjalaista kulttuuria ajatellen elintärkeää. On syytä antaa kiitoksen siitä työstä, mitä juuri Karjalan Liitto sekä sen jäsenistö tekevät. Karjalan Liiton jäsenistön muodostavat lähes viisisataa karjalaisseuraa, pitäjäseuraa, kuntasäätiötä ja muuta jäsenjärjestöä, niiden joukossa Suvanto-säätiö ja Punkalaitumen Karjalaisseura. Tämä on kiistämättömänä näyttönä siitä, että karjalaiset ovat kotiseutunsa luovuttamisen jälkeen vaalineet uskollisesti ja tuloksellisesti perinteitään. Karjatalo on rakennettu, pitäjähistoriat kirjoitettu, vilkas- ja aktiivinen seura- ja järjestötoiminta viritetty.

Uutena toimintamuotona on tulossa karjalaisten yksityisarkistojen keskusarkiston perustaminen. Karjalaisten yksityisarkistojen kohtalo on viime aikoina saanut varsin paljon huomiota osakseen Karjalan Liiton jäsenistön piirissä. On puhuttu paljon näiden arkistojen pelastamisesta ja kokoomisesta yhteen paikkaan. Tosiasia on, että luovutetun Karjalan yksityisarkistoista on hajallaan ympäri maata ja vaarassa tuhoutua varsin huomattava osa ellei jopa suurin osa. Mikkelin maakunta-arkistoon on sijoitettu kyllä viranomaisten arkistot ja pieni osa yksityisarkistoja, mutta yleisarkistot

Rouva Klaudia Pelkinen
Kanada

SYDÄMELLISET KIITOKSENI kauniista muistokirjoituksestanne vaimoni Tyyni Vis Karin kuoleman johdosta. Parhaat terveiseni.

Vilho Viskari

SYKSYN TULO

Tänä aamuna kun aukaisin oveni niin syksy vastaan tulvahti. Taas kerran kesä käsistäni karkasi, pois luotani liihotteli.

Taas kerran hallayö löysi kukkamaani parhaassa loistossaan. Syysuudelman vei kauniit kukkani muistojen maailmaan.

Paljon on taas painettava unholaan ettei sydän pakahtuisi kaipuussaan. Taas on rohkeasti luotettava uuden kesän unelmaan, monin verroin entistä ihanampaan!

K P

eivät voi vastaanottaa ja pitää huolta kaikista karjalaisten yksityisarkistoista, jotka olisivat säilyttämisen arvoisia. Karjalan Liiton ja Karjalaisten Kulttuurin Edistämisseuran toimesta onkin jo 1960-luvulta lähtien pyritty perustamaan ns. pitäjäärkistoja. Tänä vuonna on Karjalan Liiton toimesta laadittu suunnitelma erityisen karjalaisten yksityisarkistojen keskusarkiston perustamiseksi Karjalan Liiton yhteyteen. Aluksi keskusarkistoon koottaisiin Karjalan Liiton jäsenjärjestöjen arkistot sekä jossain määrin ns. pitäjäärkistoja ja yksityisten henkilöiden arkistoja. Myöhemmin arkistoon voidaan ottaa sukuarkistoja ja liikeyritysten yms. arkistoja. (Karjalan Liitto ry:n arkisto- ja museotoimikunta).

KIITOS KESÄLLE

Nämä suloiset suviset päivät, nämä iki-ihanat iloiset illat! Kuinka olenkaan ahminut katoavien hetkien huminaa... Parhaat konsertit metsälintujen suista ovat sieluni täyttäneet ja sirkkojen siritykset aamusta iltaan, läpi yönkin, vielä unessakin helisseet. Tuhausien kukkien loistoa en muista niin paljon iloinneeni kuin tänä suvena suloisena. Kiitos, kun kesän taas kokea sain niin täynnä ihanuutta.

K P

KEVÄÄN YLIOPPILAAT

Sammon yhteiskoulusta kuuden laudaturin ylioppilaaksi Kai Kulervo Kermineen. Hänen vanhempansa Seija, o.s. Sundell ja Sulo Kermineen, joista isä on kotoisin Sakkolan Keljasta.

Salon lyseosta Arja Saarinen. Hänen äitinsä on Maire Saarinen, o.s. Lamppu, Sakkolan Riiskasta.

Mummo kiittää heimosisaria
vunukan muistamisesta.

Vaikka on vuorossa vunukat silti muisti mummon heimo valkolakki lapsostani

arvokkaalla adressilla.
Tuolloin tunsin heimohengen
lämpimänä lähelläni
vanteen lailla vahvistavan,
ympyräksi yhdistävän,
meidät kaikki karjalaiset
Mummon silmään silloin nousi
ilon kyynel, kaihon kyynel.
Ilon kyynel ilon tähden,
kaihon kyynel Karjalasta,
kaatuneiden kalmistosta.
Kiitos! Mielä kiurun lailla
korkeutehen kohosi
Ylhäistä ylistämähän.
Hyvin oot hyvä Jumala
johdattanut joukkoamme,
kurin kautta kuljettanut
armon auringon valossa
tähän päivään päästit meidät.

Anna Lamppu

KUOLLEITA

August Kallonen syntyi 27.3. 1890 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 28.8.1976 Ruoveden Väärinmajassa. Hän oli Suvannon Seudun innokas avustaja, jonka kerronta kotikylässä ihmisistä ja tapahtumista rikastutti lehtemme sisältöä yli kymmenen vuoden ajan.

Emilia Hassi, o.s. Karja, syntyi 18.3.1901 Sakkolassa, kuoli 22.8.1976 Pikonlinnassa. Hänen kotikylänsä Karjalassa oli Pyhäjärven Tiitua ja viimeinen kotipaikkansa Mouhijärvi.

Loviisa Naskali, o.s. Loponen, synt. 10.4.1903 Sakkolan Arkuntanhuussa, kuoli 2.8.1976 Punkalaitumella.

Emma Liisa Etuaho, o.s. Kerminen, syntyi 11.7.1903 Sakkolassa, kuoli 27.8.1976 Valkeakosken sairaalassa.

Alma Pelkonen, o.s. Vanhanen, syntyi 25.5.1907 Sakkolan Röykkylässä. Heinäkuun 31 päivänä 1976 kohtasit odottamatta kutsun sinne josta ei paluuta ole, kotonasi Helsingissä.

Kävin edellisenä päivänä kotonasi, olit hyvin sairas ja juuri käynyt lääkärissä, mutta ei me kumpikaan uskottu, että se olisi viimeinen tapaamisemme.

Olimme ystäviä lapsesta alkaen ja vanhempammekin olivat ystäviä. Sotien aikana tiemme erosivat, mutta rauhan palattua tapasimme jälleen. Olimme taas naapureita ja kävimme kylässä toistemme luona. Kävimme Martta-, Sakkola- ym. seuroissa. Kuuluimme yhteen niin, että kun menin yksin kysyttiin heti: Missä Alma on? Nyt tulee mieleen ajatus, että onko seuraavana minun vuoroni lähteä?

Olit hyvin pidetty joukossamme.

Martat muistavat Sinut hiljaisena, mutta voimiasi säästämättä aina täytit velvollisuutesi.

Siunaustilaisuudessa oli paljon omaisia, ystäviä ja Martta-yhdistyksen jäseniä ja kaunis kukkakumpu jäi muistuttamaan meitä elämän kaatavaisuudesta.

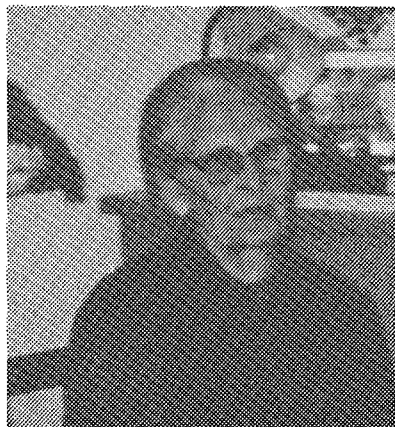
Kaipauksella muistaen.

EL

Lauri Valtonen syntyi 10.7.1914 Sakkolassa, kuoli 17.8.1976 Pikonlinnassa.

EMILIA KARJALAINEN 90 VUOTTA

90 vuotta täytti 19.8.1976 emäntä Emilia Karjalainen, o.s. Kuparinen. Hän on syntynyt Sakkolassa, Lapinlahden kylässä ja avioitui 1906 Tahvo Karjalaisen kanssa.

Aivan Suvannon rannassa oli heidän kotitilansa. Pajari oli sen paikan ja tilan nimi, jota he yhdessä viljelivät. Elettiin toivossa ja uskottiin tulevaan. Mutta kuinka kävikään — rakkaat rannat oli jätettävä, ja monivaiheinen evakkotaival päättyi Punkalaitumen Palojoelle.

Taas oli aloitettava alusta ja uudesta luotava kaikki. Taas tarvittiin uskoa tulevaan.

Tilanhoito on nyt nuoremmissa kä-

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

98 VUOTTA täytti 24.9.1976 Helena Hietalahti, o.s. Virolainen Vesilahdessa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi. Hän lienee saavuttanut sakkolaisista eniten elinvuosia kaikkina aikoina.

sissä ja talon pihamaalla taapertelee jo neljäs sukupolvi ensiaskeleissa. Ja Emilia Karjalainen viettää elämänsä ehtoopuolta poikansa perheen luona kotitilallaan Palojoella.

Emilia-tätini on niitä harvoja ihmisiä jotka omaavat lämpimän ja valoisan — elämänmyönteisen katsoimuksen.

Korkeasta iästä huolimatta täti on virkeä ja aikaansa seuraava. Tämän saimme todeta, sillä suku oli kutsuttu viettämään hänen 90-vuotisjuhlaansa Punkalaitumen keskustassa olevaan viihtyisään ravintolaan, jossa nautimme runsaasta tarjoilusta ja mikä ilo olikaan tavata sukulaisia ja tuttavii, joita ei vuosikymmeniin ole missään vaiheessa niin paljon nähty. Punkalaitumen kirkkoherra puhui päivänsankarille, jonka jälkeen tädin toivomuksesta laulettiin "Kiitos sulle Jumalani..."

Selkeät olivat tädin muistikuvat vielä Karjalassa asutuilta ajoilta.

Hän kertoi minulle: — Hyvin usein me Tahvon kanssa kävimme kotonasi siellä "Suvenhännässä" kostireisulla. (Isäni Tuomas Kuparinen oli Emilia-tätini veli.) Muistanpa vielä — täti kertoi — tulimme hevospeleillä Kaino-veljesi häihin, jotka olivat kesän kauneimpaan aikaan. — Tulimme jo lauantai-iltana, hevonen riisuttiin ja laskettiin laitumelle, joka oli ihan tuvan alapuolella. Hyvähän hevosen oli haassa olla, ruokaa riitti ja Suvannosta saa ryypätä raikasta vettä.

Häät oli vietetty, ja olimme vielä toisenkin yön. Kun kotiin lähtö tuli, niin hevosta ei löydetty mistään. — Polle oli kyllästynyt vieraisilla oloon ja otti pitkän loikan ja sitä tietä kohti kotoisia tanhuvia, päätyen Pajarin pihaan.

En muistanut tädiltä kysyä — olivatko he vielä kolmannenkin yön kotonani — mutta heidän Viljo-poikansa haki heidät kotiin kesäiseltä hääreisulta.

Oi niitä aikoja! Muistelimme!

Uskon kaikkien juhluvieraisten yh-

ALBERT RAUTANEVA 80-VUOTIAS. Entinen maanviljelijä Albert Rautaneva on syntynyt 27.9.1896

tyvän vielä kiitoksen sanoihin. — Oli järjestetty ainutlaatuinen tapaaminen ja juhla, jonka keskipisteenä oli meidän kaikkien ihailema elämänehtoon tyyntämä Emilia-täti.

Laina Nuora

Sakkolan Pannusaarella. Hän kävi Pyhäjärven maamieskoulun ja toimi maanviljelijänä synnyinpitäjässään kunnes joutui lähtemään evakkotai-paleelle.

Evakkotaival päättyi Lempäälään, jossa hän viljeli ansiokkaasti omista maansa Rautanevan tilaa. Tilanhoidon on hän nyt jo luovuttanut nuorempiin käsiin.

Albert Rautaneva kuului jo Sakkolassa osuuskassan hallintoneuvostoon ja toimi samassa luottamustehtävässä myös Lempäälän-Viialan osuuspankissa. Muista luottamustehtävistä voidaan mainita, että hän on toiminut Itä-Lempäälän maamiesseuran puheenjohtajana, Lempäälän Karjalaisten ja Metsämiesten johtokunnissa.

Nuorempana hän harrasti innokkaasti urheilua ja kunnostautui keskimatkojen juoksijana. Metsästys on ollut hänelle myös läheinen harrastus.

Albert Rautaneva osallistui jo vapaussodassa ns. Venäjänsaaren retkeen ja joutui sotavankeuteen koko vapaussodan ajaksi. Hän osallistui talvi- ja jatkosotaan ja on sotilasarvoltaan alikersantti. Eläkepäiviään hän viettää nykyisin vaimonsa kanssa osakehuoneustossa Lempäälän Pappilankylässä.

75 VUOTTA täytti 14.8.1976 Hilja Helena Teivonen Kaarinan

Isännöisijän tehtävät, kirjanpidot, tilinpäätökset ym. huolella ja ammattitaidolla.

ISÄNNOITSIJAIN
TALO- JA TILIHUOLTO

Vilusen puistotie
33700 Tampere 70
Puh. 633 729

Piispanristillä. Hän on syntynyt Sakkolassa.

75 VUOTTA täytti 27. 8. 1976 Emil Koppanen Urjalassa. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Riiska.

75 VUOTTA täytti 11. 10. 1976 Väinö Koppanen Urjalassa. Hän on syntynyt Sakkolan Riiskassa. Tal-

visodassa hän oli mukana 1 Er.patterin miehistössä.

70 VUOTTA täytti 6. 9. 1976 Viljami Suikkanen Vesilahdella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 12. 9. 1976 Eliisa Mäki, o.s. Kurikka, Lempäälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä. Avioliiton hän solmi Saarijärvellä, josta muuttivat miehensä kanssa Lempäälän Kuljuun.

60 VUOTTA täytti 27. 8. 1976 Aili Häyrynen, o.s. Paksu, Ruovedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Hovinkylässä.

60 VUOTTA täytti 30. 8. 1976 Aino Peltonen, o.s. Pullinen, Vesilahden Harviassa. Hän on Eelis Peltosen vaimo Sakkolan Petäjäjärvellä.

60 VUOTTA täyttää 25. 11. 1976 Eino Leppänen Mikkelin mlk:n Sairilassa. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Riiska.

50 VUOTTA täytti 30. 9. 1976 Viljo Naskali Vesilahden Suonolassa. Hän on syntynyt Sakkolan Hovinkylässä. Hän on innokas metsästäjä.

AHON REUNALTA

Hän ilmestyi siihen viereeni penkille, joka oli siinä ulkona ja sanoi iloisesti: — Päivää! — No, hyvää päivää! — Tunsin hänet heti, vaikka en luultavasti ollut häntä nähnyt kun ennen sotia kotipuolen kesäisissä iltamissa, jossa aina tavattiin. Vaitelias poika, tanssilavojen nurkissa vain istuskeli, omia mietteitään miettien ja sitten yksin yön hämyssä kotiin ajeli. — Mutta nyt hän poikkesi suuresti siitä muistikuvasta, joka oli mieleeni jäänyt. Hän oli hyvinvoivan näköinen, hyvin istuvassa puvussa ja tavattoman sujuvakäyttöksinen. Ajattelin, niin se elämä ihmistä kouluttaa. Hiljaisesta tulee puhe-lias, hauska ihminen ja toisesta nuoruuden iloisesta vekkulista vaitelias, jörö. — Vaihdettiin siinä kuulumisia ja huomasi, että hänen elämänsä oli mennyt hyvin. Oikein se mieltä lämmittää, kun

tapaa elämäänsä tyytyväisen ihmisen.

— Yksinkö sinä olet juhlaan tullut? — Ei, on minulla vaimo mukana. Hän meni, hän lähti juuri panemaan pojanpoikaa autoon nukkumaan. Hän nykäisi minut syrjemmälle. — Katso, hän on tuolla tuo, kolmas punanen auto on meidän auto. — Hänen äänensä oli tiettyä ylpeyttä ja näinkin, että auto oli upean näköinen.

Tapasin sitten samasta pitäjästä olevan tutun ja siinä juttellessa sanoin: — Tapasin äsken Jussinkin, minusta näyttää, että hänellä on mennyt hyvin. — Mikäs Jussin? Eukko on ahkera, kova työihminen, aina touhuamassa ja suunnittelemassa uutta, siinä hän on Jussinkin hyvä ollu sairastella, ja yrittää mukana. Ajattelin: — Taitaa olla perää entisessä viisastelussa, että naisen ansiosta talo muuttuu tai menestyy, että kyllä naisille täytyy hattua kohottaa!

Sattui siellä Sakkola-juhlilla pari rouvaakin tarinakumppaniksi.

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81 204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ
- KORISTETAKOTÖITÄ

”Vuoksenlaakson ampumatuoppi-kilpailut” Aihe ja toivomus Rautulaisten lehden sivulla 7 ja n:ro 4 1976

Olipa hyvä, että Otto Toivonen kirjoitti ko. asian johdosta. Ja asiaa vielä parantaa se seikka, että kyseinen kiertopalkinto löytyi näin aikojen päästä ja on edelleen tallella. Silloin tällöin on asia ”kangerrellut” allekirjoittaneenkin alitajunnassa, olinhan nuorena poikana, vai pitäisikö sanoa nuorukaisena, mukana silloin kun v. 1938 mentiin pyttyä hakemaan takaisin Käkisalmen oikein tosimielessä. Mutta kun on ollut paljon tärkeämpiä asioita pohdittavana ja selviteltävänä, niin asian esille ottaminen on aina jäänyt.

Muistelen silloin v. 1938 joukkueessa olleen mukana isä ja poika Toivosen, isäni Matti Tiaisen, pai-

Katselin paikkaa hernesoppalautanen kädessä istua, sillä ei sen pahvilautasen kera seisalta lusikoiminen käy, housuille se tippuu. Se on tosi kovaa ruokaa, hernerokka, saattaa hyvin takaakin housut tahrata?

Ne kaksi rouvaa istuivat kahvikuppiensa kanssa mielestäni liiankin leveästi, siksi aloin esitellä: — Sopiskos seuraan, samoja tässä ollaan sakkolalaisia. — Kyllä mie siut tunnenkii! Istu veikkone! A kuka heä on, kysy toine. En mie häne nimejeän tiije! Mut teä on se Viki! — Vai on teä se, no terve ja sitten kättä lyötiin.

Juttu luisti, mutta sitten pilkahdettiin silmiin iloinen välke: — Vieläksie uot sitä seks-kauppoa teht? — Taisin vähän hölmistyä —. No, älä nyt siinä punastele suur mies, se koulupojan seksi (keksi-ostos-pakina) tässä vain mieleen tuli!

Ja sitten taas naurua helisi, jotta oloisiin näkemiin!

Viki

kallispäällä. K N Loukolan ja allekirjoittaneen. Ehkä oli muitakin, en enää muista tarkemmin. Mutta se on jäänyt mieleeni, että kun tultiin Käkisalmen asemalle, niin vastaanottajana toiminut kelloseppä Pettinen Käkisalmen katseli joukkoamme, ja tokaisi: — Jo on kovan näköistä porukkaa, ukkoa jos minkä näköistä ”kyrmynistää” (lienee tarkoittanut vml:lla leikillisesti Kalle Nestori Loukolaa)! Oikeassa hän olikin. Kiertopalkinto tuli iltajunassa mukanaamme Rautuun!

Miten tästä sitten eteenpäin? Ehdottaisin seuraavaa: Kiertopalkinnosta kilpailtaisiin edelleenkin vuosittain vielä 10 vuotta eteenpäin. Mutta ei enää ”katkaisumielessä”. Muuten vaan paremmuudesta veteraanisarjan hieman muunnetuin ja nykyaikaan sopivissa säännöin. Huomioon ottaen siirtävän laajan levinneisyyden, otet-

taisiin kilpailuun vain ent. Raudun, Metsäpirtin ja Sakkolan ampujaveteraanit. Voittajan nimi kaiverrettaisiin vuosittain pokaaliin. V. 1986 pokaali luovutettaisiin esim. Helsinkiin Karjala-taloon säilytettäväksi historiallisena muistoesineenä.

SÄÄNTÖEHDOTUS

- 1) Kilpailu tapahtuisi kerran vuodessa Mikkeliissä Siekkilän ampumaradalla elokuun viimeisen täyden viikon lauantaina klo 12.00.
 - 2) Kilpailuun saisivat osallistua ent. Raudun, Sakkolan ja Metsäpirtin ampujaveteraanit (v. 1939 em. kunnissa kirjoilla olleet henkilöt).
 - 3) Kilpailussa ammuttaisiin vain pienoiskiväärillä vapaalta kädeltä 75 metrin matkalta 100 m rengastauluun kymmenen (10) laukausta. Viisi (5) koe-laukausta sallitaan ampujan valitsemasta asennosta.
 - 4) Kilpailuaseena saa olla avo-, rengas- tai kiikaritähtäin ampujan valinnan mukaan. Huom! Veteraanien heikentyneet näkökyky.)
 - 5) Voittaja saa pokaalin vuodeksi haltuunsa ja on velvollinen kaiverruttamaan siihen nimensä, vuosiluvun ja pistemäärän omalla kustanuksellaan, ja vakuuttamaan pokaalin vuodeksi varkauden, tulipalon yms. varalta täydestä arvostaan.
 - 6) Kilpailu lopetetaan v. 1986 ja palkinto luovutetaan säilytettäväksi muistoesineenä Karjala-taloon Helsinkiin.
- Pyydän myös muita ampujaveteraaneja tekemään oman ehdotuk-

ASA-Cordes
Ulkomitoiltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm. Ruostumatonta terästä. Pesurumpu itse irroitettavissa. Vapaavalintaiset ja kiinteät ohjelmat.

kairimo
KODIN TAVARATALO
Lempäälä, puh. 740 402

Sakkolan historian jatko

Niinkuin Suvannon Seudun n:o 5:ssä ilmeni, on Säätiön taholta herätetty ajatus Sakkolan historian jatkoteoksesta. Tämä on siksi laaja ja varoja kysyvä työ, että tähän tehtävään valittu toimikunta katsoi parhaaksi suorittaa ennakkokyselyn asian johdosta.

Punkalaitumen juhliissa asia tulikin jo esille ja saipa osakseen

sensa ja kehittämään asiaa eteenpäin. Ja ettei näin hyvä asia unohtuisi ja menisi pelkäksi "pakinaksi", rohkenen esittää asiaa edelleen kehittämään kolmimiehen toimikunnan, johon nimeäisin Armas Kurosen ja allekirjoittaneen Mikkelistä sekä Otto Toivosen Pieksämäeltä. Mikäli asia saa kannatusta ja "tuulta purjeisiin", kilpailtaisiin seuraavan keran v. 1977 sitten Mikkelistä.

Bruno J. Tiainen

● KUKA TIETÄÄ JOTAIN RAUDUN TAISTELUN MUISTOKILVESTÄ ja sen nykyisestä sijainnista?

Kilpi ennätettiin irroittaa v. 1939 ennen Raudusta vetäytymistä ja kuljettaa pois silloiselle viholliselle jääneeltä alueelta Sakkolan Kiviniemeen.

jo asiaan kuuluvaa kritiikkiäkin, mutta näytti siltä, kuin valtaosa olisi hankkeen kannalla.

Säätiö kyllä tuntee mahdollisuutensa tässä asiassa ja lähtee liikkeelle jalat maassa periaatteella eikä rakentele tuulen tupia, mutta siellä tunnetaan myös velvollisuudet mennyttä kohtaan, ja ennen kaikkea tulevaisuutta ajatellen. Kun tämä, Karjalassa syntynyt

Mm. lankoni majuri evp Olavi Leskinen kertoi nähneensä kilven jossakin reessä joulukuun alkupäivinä 1939 Sakkolan Pannusaaresta. Kuka tietää missä ja kenen hallussa kyseinen kilpi on nykyisin? Jos joku tietää asiasta jotain, niin pyydetään siitä kirjoittamaan Rautulaisten lehti 76820 Huuha.

Kilpi paljastettiin Raudun valoituksen 10-vuotismuistojuhlissa v. 1928 Raudun aseman odotussalin seinämällä. Kilvessä oli teksti:

Tämä on rajalla Rautu, tanner taistelun tulisen. Otti uhrin, antoi voiton. Tietäin tämän, vanno vala: Ilman miekan iskemättä mene ei tää voitto meiltä.

Bruno J. Tiainen

sukupolvi luonnon vääjäämättömiä lakien mukaan siirtyy ajasta ikuisuuteen, ja tilalle astuvat nuoremmat, joille asia ei ole enää niin läheinen, se unohtuu.

Kun vuosikymmenien jälkeen joku pikkainen pellavapä, saattaa kysäistä, isältään tai äidiltään, mistä me oikein olemme tulleet, kun äijä tai mummo kertoi aina Karjalasta? Silloin olisi paikallaan, jos jostain kirjahyllyn uumenista voitaisiin vetää esille kellastunut, vaikka vaatimatonkin teos, missä olisi äijän ja mummon nimi ja kotipaikka. Esimerkiksi Sakkolan Riiskasta. Se on mahtavan Suvannon etelärannalla, mitä vastapäätä pohjoisrannalla on kuuluisa talvisodan taistelupaikka, Kirvesmäki, ja vasemmalla Kelja, missä esi-isät kuolemaa kalveksien taistelivat aikoinaan kotikonnuihlaan tämän maan vapauden puolesta ja minkä hankia niin monen — monen sydänveri on punannut.

Tämä olisi osa historiaamme noilta kohtalon vuosilta, minkä me karjalaiset olemme rajan asukkaina joutuneet niin karvaasti kokemaan.

Ei mitään politiikkaa, vaan erään, meille niin rakkaan synnyinseudun pitäjän, nimeltä Sakkolan asukkaiden vaiheita kuvaamaan.

Eero K.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säjälässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Tämä on vuoden viimeistä edellinen numero. Suvannon Seutu ilmestyy myös v. 1977 ja tilaushinta on 20 markkaa vuosikerta. Tilauksia vastaanottavat postitoimistot, Rautakirjan toimipaikat, osuus- ja kirjakaupat, sekä tietysti asiamiehet ja konttori. Hyvä tapa on myös laittaa tilaushinta kirjeeseen ja osoitteeksi Suvannon Seutu 37370 Narva, niin lehden tilaus on kerralla tilattu sekä maksettu!

Kehoitan jokaista lukemaan tässä numerossa olevan Anna Lampun elämän eräästä jaksosta kertovan kirjoituksen. Kirjoitus on lukemisen arvoinen. Sillä sodasta ei kärsineet ja vammautuneet vain miehet, vaan myös naiset ja lapset. Kuka voi kokematta ajatella, kun sitä murheen määrää, kun

Toimituksen tuoli

EVAKKOJA VASTASSA

Jouduin jatkosotaan sotapolisiyksikön mukana. Lähtö tälle pitkälle sotaretkelle alkoi junalla Toijalan asemalta 23.6.1941 aamutunneilla. Ensin Kannakselle ja sieltä Itä-Karjalaan, jossa kiertelin erilaisissa tehtävissä Syvärin virran seutuja Laatokasta aina yläjuoksulle saakka. Oltuani sitten majoittuneena Syvärin varrella, kylässä jossa oli suomalaisten rakentama ylikulkusilta Syvärin yli, niin sain komennuksen toukuun 9 päivänä 1944 Suomen Turkuun sotapolisiikurssille ja sinne saavuini 11 päivänä toukokuuta.

Kesäkuun alussa kun venäläiset aloittivat suurhyökkäyksen Kannaksella joutuivat siviilit, joita sinne oli päästetty, lähtemään jälleen evakoksi jo toisen kerran.

Tämä tilanne vaikutti myös kurssitoimintaan niin, että kurssi jouduttiin keskeyttämään. Kaikki

kurssilaiset komennettiin pienissä ryhmissä eri puolille maata, niille asemille mihin evakuointijunien oli määrä saapua. Turkuun oli määrä jäädä vain neljä miestä ja minä olin siinä joukossa. Samanaikaisesti sain kotoa kirjeen, jossa ilmoitettiin, että he joutuvat lähtemään määräasemana on Suonenjoki. Minä menin kurssin johtajana toimivalle kapteenille selostamaan kirjeen johdosta syntyneitä tilannetta ja pyysin päästä Suonenjoelle lähtevien joukkoon. Hän ei kumminkaan suostunut muuttamaan suorittamaansa jakoa, mutta suostui kumminkin siihen, että jos saan Suonenjoelle lähtevien joukosta jonkun jäämään Turkuun, niin pääsen sen tilalle. — Sain miehen tilalleni ja niin lähdettiin matkaan 15 päivänä kesäkuuta 1944 vänrikki ja yhdeksän miestä. Junalla Helsingin kautta. (Tietääkseni samana päivänä läh-

äiti 7 sankaripoikaansa saattoi hautaan, tai kun sotaleski kodittomana lapsijoukkonsa keskellä itki itsensä tajuttomaksi.

Kirjoituksessa mainittuja asevelitaloja saatiin myös toisiin Sakkolan kyliin, kuin Riiskaan, Petäjärvellekin ainakin kaksi, jotka lahjoitettiin invalideille.

Väärinkäsitysten välttämiseksi ilmoitan myös, että kaikki politiikka karsitaan pois ennen julkaisemista kaikista kirjoituksista sekä elämäkertaisesta uutisesta. Politiikkaa emme julkaise kuin maksettuna ilmoituksena.

— Toimittaja murahti, että ei ole palstatilaa, joten täytyy päättää pakina tähän. Tapaamiin joulunumerossa!

tivät myös kotikyläni Vilakkalan asukkaat hevosineen ja lehmineen kohti määräasemaa).

Suonenjoelle saavuttiin 16 päivänä ja majoitumme erään kahvilarakennuksen ullakolle. Ruokapaikka saatiin suojeluskunnantalolta, jossa oli muitakin valtion virkamiehiä rautatiehallituksesta. Tehtävänäimme oli olla apuna siirtoväen tavaroiden purkamisessa junista, vartiointi ratapihalla ja muu järjestely.

Osa miehistä kulki partiotehtävissä. Täälläkin liikkui sotilaita, jotka olivat lähteneet luvatta rintamalta. Eräs pitäjämme sotilas joutui kiinni samasta syystä. Hän pääsi haavoittamaan itseään pidaattaessa. Oli aika heikossa tilassa sotasairaalassa. Jouduin siellä käymään paikallisen poliisin kanssa häntä kuulustelemaan. Hän toipui kumminkin.

Tavaraa alkoi saapua, joita oli

lähetetty Sakkolasta, Lohijoen, Vilakkalan, Kaarnajoen, Volossulan, Keljan ja Haparaisten kylistä, osaksi Metsäpirtistäkin. Ratapiha oli pian täynnä siirtoväen tavaraa. Elävän irtaimen kuten sika-, lammas- ja vasikkalaatikot autoilla vietiin suoraan junavaunusta Rantasalmen kirkolle.

Iso eläinvaunu tuli Kuopion suunnalta ja tässä vaunussa oli laatikoita kolmessa varvissa ihmis- ja kekseliäinä yhdistelminä ja oli sijoitettu useampaa eläinlajeja samaan laatikkoon. Kerran kun juna pysähtyi katseli iso emakko hyvin arvokkaana ovesta, kun hänen laatikkonsa oli matkalla särkynyt. Toisessa laatikossa oli hyvin huonokuntoinen vasikka. Vasikalle haettiin maitoa ja se vasikka toipui ihmeellisen nopeasti. Emakon laatikko korjattiin ja niin pääsivät nämäkin eläimet jatkaamaan matkaansa.

Olin aina purkaustöissä mukana kun vaan muilta tehtäviltä kerki-

sin. Tämän huomasi paikallinen nimismieskin käydessään usein asemalla. Niinpä hän kerran kysyikin, että miksi minä olen aina töissä kun hän on käynyt asemalla. En keksinyt muuta vastausta kuin, että olen karjalaisia samasta pitäjästä ja samasta kylästäkin mistä näitä tavaroita tulee. Se tuntui riittävän vastaukseksi.

Eräänä aamuna ennen juhanusta olin taas asemalla katsomassa mitä uutta siellä tapahtuu. Matkalla asemalle näin apteekin kohdalla, sen rappusilla, erään Juhon istumassa ja odottavan ovien avautumista, saadakseen tippoja rasittavan matkan jälkeen.

Evakot olivat siis taas tulleet. Etsittyäni tavoitinkin heidät erään kansakoulun pihalta odottamassa kuljetusta Rautalammin kirkolle. Joukko oli kovasti rasittuneen näköistä ja hiljainen karjalaisiksi. Äitini oli myös tässä joukossa. Pankakori kädessä, jossa oli pieni koiranpentu. — Otin hänet mu-

kaani ja sain majoitetuksi samaan taloon jossa itsekkin asuin. Hyvä kahvilan omistaja otti hänet lastenhuoneeseensa, johon äiti jäi odottamaan muun perheen tuloa.

Tavarantulo asemalle jatkui ja aina jokin auto vei niitä edelleen Rautalammin kirkolle. Kävin usein kuorman mukana tuttuja tapaa-massa. Heitä huollettiin työväentalolla ja nyt he olivat jo paljon vapaantuneempia. Odottivat "maitse" kulkevia, että pääsisivät sijoituspaikkoihinsa.

Otin selville mihin meidän perhe sijoitetaan. Se oli 15 kilometriä Kerkonkoskelle päin, Viitalan talo, jota kävin myös katsomassa ja kerroin heille minkälaista väkeä on tulossa.

Muutamia junia saapui, joihin oli lastattu karjaa ja niistä sain aina maitoa äitini tuomalle koiranpennulle.

Eräänä aamuna menin taas katsomaan onko maitoa saatavissa, niin oli vaunussa naisia ja lehmiä, joilta sain tarvitsemani maidon. Naiset olivat murheissaan, sillä heiltä oli muun harmin lisäksi kuollut mies! Sanoivat ruumiin olevan seuraavassa vaunussa. Hain asemalta toisen miehen avukseni ja parit. Ruumis ei ollut seuraavassa vaunussa eikä koko junassa.

Heinäkuun 4 ja 5 päivinä alkoi saapua "maitse" tulevia. Miestä ja naista, lehmiä ja hevosia kuormineen, jotka jatkoivat matkaa suoraan Rautalammin kirkolle. Kovasti oli siellä kirkonkylässä liikettä. Ahtaudesta kärsi kylän ainoa kahvila ja huoltotoimisto, jossa oli naista ja miestä tupakansavun seassa. Toiset puhuivat leikkiä, toiset kovasti kiroilivat! Huoltomies ei tietänyt mitä kenellekin sanoisi? Siinä tarvittiin paljon savolaista lupsakkuutta ennenkuin asiat silvisivät. — Etupäässä kiroiltiin sitä, kun piti vielä jatkaa matkantekoa sijoitus-

paikkakunnille, kenen viisi, kenen kaksikymmentäviisi km. Se tuntui jo liialta, kun maantietä matkaa oli tehty jo n. 400 km.

Virallisten asiain lomassa eräs Ale kysyi Juholta, että oliko hänellä emäntä mukana. Juhon vastasi: — Ei ollut. Minulla oli tavaraa! Voi perkele! Mie veätkin akkaa rinnallain koko matkan ja siin ois tullut sata kiloa jauhoja hänen tilalle! Vaihdetaan akkaa ja hän tarjosi kättään kuin hevosta kaupassa.

Kaupanteko emännästä jäi kumminkin kesken, kun ovesta syöksyi sisälle evakkomies kiihtyneenä. Perkele, pyörä on varastettu. Soittakaa poliisi! Vie ko pistäisin tiäl sisäl ni sil'aikoa vietti pyörä! Huoltomies soitti poliisille ja poliisi saapui pian, sillä kun kylä oli täynnä aivan outoja ihmisiä, niin piti hän niitä sivusta seurata. Ennen poliisin tuloa kerittiin puhua paljon ja kirotta kaikki ihmiset.

Poliisille isäntä selvitti lähteneensä "tuosta" kahvilan luota ja tulleen pyörällä "tähän" huollon eteen ja poikkesin sisälle, niin heti pyörä vietiin! Asiaa tutkitiin ja selvisihän se. — Isäntä oli kahvilan luota ottanutkin huomaamattaan vieraan pyörän, jolla ajoi huollon luo ja näin ollen huollosta lähtiessään ei löytänyt omaansa. Pyörät vaihdettiin ja asia oli selvinnyt.

Vähitellen kaikki paikkakunnalle tulleet sakkolalaiset saatiin sijoitettua, Honkamäkeen, Kivisalmelle, Ukonmäkeen, Kerkonkoskelle, Pakarisenmäkeen, Iisvedelle....

Hyvin monen matka kirkonkylään oli maata pitkin yli 25 kilometriä. Veneellä pääsi lyhyemmällä kulkumatkalla. 14. 7. mennessä saatiin tavarat menemään melko vähiin ratapihalta, auroja äkeitä ja muuta maatalouskalustoa lukuunottamatta, näissä työ-koneissa ja työkaluissa oli nimi-

PAIMENPOIKA

● Jatkoa

On huomattava, ettei isäntä suinkaan ollut sadisti joka olisi nauttinut pojan rääkkäämisestä, vaan hänen tekonsa perimmäinen tarkoitus oli se, että hän tahtoi kasvattaa itsensä sekä pojan luonnetta. Isäntä oli omaksunut vanhan itämaisen viisauden: Ihmisen sielu käy kärsimyksien kautta kohti täydellisyyttä ja voittoa...

Poika tosin ei silloin ymmärtänyt isäntäänsä ja asia jurnutti häntä ja hän päätti sopivan tilaisuuden tullen iskeä takaisin. Ja se tilaisuus tuli. Kas, kun oli vielä hetkinen juostu, kysäisi isäntä: Kuule, jos sinulle joku antaisi viinaa, niin joisitko?

— Kah, vastasi poika... jos minua janottaisi yhtäkovasti kuin nyt janottaa, niin saattaisinpä juodakin...

Isäntä oli vaiti. Ei tiennyt, oliko hänen kylvämänsä raittiuden siemen osunut itämättömään maahan, vai piruiliko poika...

Loppumatkalla ei asiasta puhuttu mitään, mutta illalla puhuttiin sitäkin enemmän.

laput pois, ne jäivät ratapihalle tuntemattomina. Kuulin jälkepäin, että niitä kerättiin ja vietiin takaisin Kannakselle. 14. 7. illalla loppui komennuksemme ja palasimme takaisin Turkuun kurssia jatkamaan. Oltuani jo siviilissä ja käydessäni kirkonkylässä huomasi, että huoltotoimiston asiakasmäärä oli vähentynyt, mutta kahvila oli aina miehitetty. Suurempia kiireitä kun ei ollut ja matka kirkonkylään oli pitkä, istuttiin kahvilassa eväs mukana, vain juomat ostettiin kahvilasta. Ja taroituksellisesti maksettiin aina isolla rahalla! Myöhemmässä vaiheessa jouduin käymään Sakko-

Sinä yönä Herra kuuli ihmisten rukoukset ja maahan lankesi virvoittava sade.

Sade alkoi ensin hiljaa pisaroitua, kiihtyi kiihtymistään, kunnes viimein vettä tuli taivaan täydeltä. Janoinen maa imi veden itseensä ja kuin Luojaansa kiittäen kurottautui nuutunut kasvillisuus muutunein ilmein taivasta kohti.

Sinäyönä valvottiin Anulassakin myöhään. Hartain ilmeinen risti vanha Anu ryppyiset kätensä yhteen ja rinnasta kumpusi kiitosvirsi... Juhanus oli ovelta. Sen läheisyys ilmentyi monin tavoin. Eräs pettämätön, ja traditionaalinen tunnusmerkki oli se, että kylän nuoret miehet: "Pitkä-Riku", Kurikan Aarne, Viljo sekä monet muut kulivat iltaisin kohti järven rantaa kokkoa kokoamassa. Jokainen vei mennessään jotakin... Kenen kädessä killui kirves, kenen olalla roikkui poka ja jonkun vyölle oli vyötetty juseeri. Rantaan kohosi komea kokko.

En muista, että oliko se juuri Juhannus, vai juhanukse jälkeinen sunnuntai kun seurojen talolle oli järjestetty urheilu-kilpailut? Miehet kilpailivat omissa lajeissaan, mutta pojillekin oli järjestetty

lan arvioimislautakunnassa Äänekoskella. Siellä otin yhteyttä Äänekosken maalaiskunnan silloiseen konstaapeliin Viestirintaan, joka toimi vääpelin tehtävissä joukkueessamme sodan aikana. Hän kertoi Äänekoskelle tullessa tarvarajunan vaunussa olleen kerran kuolleen miehen, joka poliisin toimesta valokuvattiin ja haudattiin. Tuntomerkeistä päätellen mies oli sama, jota Suonenjoella etsimme junasta.

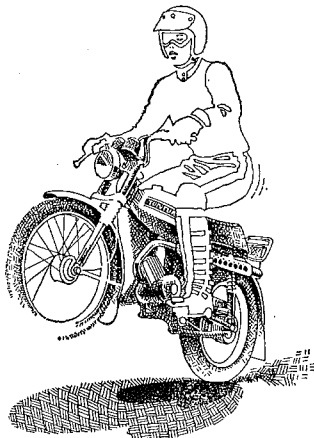
Lähetin tästä tiedon miehen omaisille. En tiedä onko tieto mennyt perille ja ovatko ottaneet asiasta paremmin selvää.

K V

Paras kääntyä mopedi-asiantuntijan puoleen

Meiltä tulinen Tunturi Sport. Varma 4-vaihteinen vauhtikone.

Tunturi Sport on Vauhtikone -76. Luonteva maastomenijä. Neljä varmaa vaihdetta. Turvallinen valoilmio pimeällä. Tunturi Sport kiihtyy. Kysy meiltä lisää, mitä vain. Me nimitäin emme kiihdy..

Lempäälän Pyörä

OM. M. TOIVA - Puh. 740 286

Vilakkala

Vilakkalan kylä sijaitsi 8 km Taipaleen joesta Sakkolan kirkolle päin. Vilakkalan kansakoulupiiriin kuului kolme kylää: Vilakkala, Kaarnajoki eli "Paukkula" ja Volossula eli "Makkara".

Vilakkalassa oli kaksi edistysseuraa, nuorisoseura ja työväenyhdistys. Kansakoulu sijaitsi Vilakkalan ja Kaarnajoen rajalla, Mutalammen rannalla. Nuorisoseuran talo oli kansakoulun lähellä Kenna-ahon mäen päällä, melkein Juvosen kaupan vastapäätä. Koulun vastapäätä Mutalammen toisella rannalla oli Sotikkalan-ahon reu-
nassa työväentalo.

Koululta Sakkolaan päin oli ensin Aapro Eevan ja Pekka Eevan talot. Sitten tuli tienristeys Pyhä-

pussijuoksu. Juoksun voitti Kurikan Vilho, mutta hyvänä kakko-sena koikkelehti maaliin Anulan paimenpoika.

Melkeinpä välittömästi juhanukselta aloitettiin Anulassa heinän teko jota jatkui heinäkuun loppuun saakka. Ja syksykin saapui ajallaan. Mikkeli oli tavallisin se päivä jolloin lehmät vietiin navettaan ja paimen sai matkapassin. Haikein mielin odotti Anulaan kotiutunut poika lähtöä, mutta tosinpa siinä kävikin...

Kas, eräänä iltana illallisen jälkeen tiedusteli kyliltä palannut isäntä pojalta: "No, mitäpä tuumit... tahdotko lähteä äitisi luo, vai haluatko jäädä talveksikin meille?..."

"Kylhä mie jän, jos työ vua tahotta", vastasi poika asiaa enää sen enempää miettimättä.

Ja niin tarttui pojan onnen ohjaimiin kolme kovaa nimeä: Isä-Jumala, talonpoika ja Sakkolan kunta.

V. Verner

järvelle päin. Tienristeyksessä oli suuri Aleksanteri Viskarin talo, missä toimi postipysäkki ja toisessa päässä vuokratiloissa kauppa. Ensin oli Taipaleesta Ukkosen Manun sivuliike, sitten Eino Leimolan kauppa. Myöhemmin Sakkolan osuuskauppa rakensi samaan paikkaan oman kauppatalon. Viskarin talon vastapäätä oli Matti Makkaran talo, sitten Adam Hinkkasen perillisten talo. Tästä edelleen tultiin Keltaslahteen. Ensin oli Simo Makkaran talo, Väinö Viskarin talo ja Volossulan tienristeyksessä Mikko Viskarin talo, eli Vilakkalan majatalo. Viskarin talossa oli ollut majatalo jo kolmen miespolven ajan. Myöhemmin se muutettiin kyytiasemaksi ja kun autot alkoivat vilistää ohi, lopetettiin kyytiasemakin tarpeettomana. Seuraavina olivat Tahvo Viskarin, Juho Viskarin ja Yrjö Paukun talot ja Lamminmäen päällä Summasen talo, minkä myöhemmin omisti Mikko Viskari.

Vilakkalan kylä sijaitsi Heinälammin ympärillä. Heinälampi-nimi johtui siitä, että keväällä se oli suuri järvi ja kesällä kun vesi oli virrannut Kaarajokea pitkin Taipaleen jokeen lammin alue kasvoi korteheinää, mikä kaikki korjattiin rehuksi. Myöhemmin lampi kuivattiin Kaarajokea syventämällä ja lammesta tuli hyvää pelto-
tomaata. Keväällä kun lampi oli vielä järvenä, se oli suosittu muuttolintujen ruoka- ja lepopaikka. Kerrankin oli lähellä rantaa 43 joutsenta ja paljon sorsia.

Sotien aikana tämä lammin alue oli kuuluisa Vilakkalan aukio.

Meskasenmäen tienristeyksestä Pyhäjärven suuntaan oli Aapro Viskarin talo. Noiden tilojen kohdalla oli lammille jyrkkä rinne, Savimäki. Täällä kävimme laskiaisena mäkeä "laskemassa".

Seuraavina olivat Tuomas Karvasen ja Revon Muonin talot. Vähän syrjemmällä tiestä, ennen Myl-

sillan ojaa, olivat Juho Revon ja "vokkien" eli rukkientekijän Ville Luukon talot. Sotikkalan aholla, työväentalon luona oli Juho Lopen mökki. Maantien varressa olivat Antti Revon ja Juho Revon talot.

Seuraavina olivat Yrjö Kuupon, Kaapre Kuupon ja Matti Kuupon talot, sekä parin kilometrin metsätaipaleen takaa tuli eteen Kovero-ojan mylly ja saha. Vesiturbiinilla pyörivän koneiston myllyyn rakensivat aikoinaan nimismies Helander ja Mikko Viskari. Mylärinä myllyssä oli kauan Timperi-niminen mies perheineen. Mikko Viskari osti Helanderilta myllyosuuden ja yksin omistajana rakensi myllyn yhteyteen sirkkelisahan. Kovero-ojan aholta alkoi Sakkolan ja Pyhäjärven kruununpuisto. Kuuden kilometrin päässä Kovero-ojalta Lohijoelle päin asui valtion metsänvartija Juho Nalli ja myöhemmin Oskari Häyrinen.

Kaapre Kuupon talon luota lähti tie lammin taakse ja se vei Simolaan ja Heikkilään. Simolaan kuuluivat muurari Heikki Repo, suutari Eljas Repo ja viulunsoittaja Setälän Matti, sekä Mikko Kuisma ja nikkari Antti. Heikkilään kuuluivat Henttosen Martin, Matin, Heikin ja Juhon talot. Senjälkeen Tahvo Eevan suuri talo ja Ämmälän seppä pajoineen, eli Heikki Meskanen ja viimeisenä Juho Meskasen, Aleks Meskasen ja Mikko Kukon talot. Tämä oli Vilakkalaa.

Majatalon luota lähti tie Volossulaan, eli Makkaran rantaan. Joskin oli ensin vielä Vilakkalaan kuuluva Otto Kiviojan talo. Pienen metsätaipaleen jälkeen alkoi Volossula. Ensin oli Antti Kyllästisen, Matti Kyllästisen, Tuomas Kuupon ja Adam Kyllästisen talot ja melkein ryhmässä kymmenkunta Makkaroitten omistamia taloja.

Suvannon rannassa oli Makka-

LASTEN LEIKKEJÄ SUVANNON RANNOILLA

Suurin osa elämästä on työtä ja arjen aherrusta. Niinkuin värikkäät kukat heinäpellossa, on leikki värittämässä elämän maisemaa. Se on juurtunut ihmisen elämään jo varhaisessa lapsuudessa ja usein se kukoistaa vielä vanhuudessakin, joskin sen muoto ja värit ovat muuttuneet vuosikymmenien kuluessa.

Suvannon rantojen kyläyhteisöissä olivat lasten leikit monimuotoisia. Lapset leikkivät leikkejä, joiden aiheet lienevät olleet peräisin menneiden sukupolvien kulttuurista ja rikkaasta mielikuvituksesta.

Sopivat maastot kesäisiin ulkoilekkeihin olivat Suvannon rantojen kuivat ahomaat. Kylissä oli

ran laivalaituri, missä Kiviniemen ja Metsäpirtin väliä kulkeva laiva poikkesi aamun ja illoin.

Kansakoululta Taipaleeseen päin alkoi Kaarnajoen kylä. Ensin oli Tuomas Jortikan, sitten Kuuno Talluksen, sekä Adam Jortikan talot. Vähän tiestä oikealle Hätäkorvessa oli Juho Revon talo. Tiestä vasemmalle oli Varpu Jortikan, Tuomas Nallin, Mikko Revon ja Tuomas Revon talot. Tienristeyksestä Taipaleen suuntaan oli Simo Jortikan talo, Eemil Jortikan paja, Juho Jortikan, Juho Meskasen, Heikki Suokkaan, Paakelin ja viimeisenä Juho Vullin talo.

Tähän loppui Kaarnajoen kylä ja alkoi viiden kilometrin taival Metsäpirtin Terenttilään Taipaleen joen varteen.

Tällainen oli Vilakkalan kansakoulupiiri minun muistini mukaan vuonna 1924, kun muutin Vilakkalasta Kätkäsalmeen.

Vilho Viskari

runsaasti lapsia, joten suuremmatkin puitteet vaativat leikki tai kilpailu oli lukumääränsä puolesta helposti järjestettävissä. Pyhäisin oli lapsilla enemmän aikaa tavata toisiaan ja osallistua yhteiseen ilonpitoon. Leikkipaikkoja löytyi runsaasti myöskin pihapiiristä ja osa leikeistä soveltui hyvin sisällä leikittäväksi.

Ulkoleikeistä tavallisimmat olivat pallopelit. Niihin kuuluivat "neljä-maali" ja heittopallo. Neljässä maalissa oli nimensä mukaisesti neljä maalipaikkaa, joihin oli juostava pallonlyöntien väliajoilla. Tämä peli oli paitsi hauska ajanvieten, myöskin kehittävä liikuntamuoto, jossa kehittyi käden tarkkuus ja nopea liikunta. Myöskään jännitystä pelistä ei puuttunut, varsinkin jos pelaajia oli paljon. — Heittopallo, jossa kilpailtiin siitä kuka saa pallon kauemmaksi lentämään, kehitti käden voimakkuutta. Lisäksi pelattiin piiripalloa, jossa piirretyn ympyrän sisäpuolelta "poltettiin" pallolla kukin osallistuja vuorollaan. Tämäkin leikki muodostui hauskaksi ja eloisaksi. — Yleensä palloleikit olivat siten järjestettävissä, että niissä ei joukkueen ylärajaa ollut tarkasti määritelty, vaan peliin voitiin ottaa kaikki halukkaat. — Eräs laji palloleikkejä oli seinäpallo, jota pelattiin usein kansakoulun välitunneilla. Se oli keskittymistä ja nopeaa huomiokykyä kysyvä monine erivaiheineen ja pyörähdysineen.

Varsin yleisiä leikkejä pihapiirissä olivat "kuurupeitto" ja "hippa". "Kuurupeiton" leikkimisestä lienee monella meistä omakohtaisia huvittavia muistoja. Jo luenta, jolla "kuuruja" valittiin oli huvittava. Esim: — Käyveä kuurupeit-

tuo, kalalohon keittuo. Pannoa suolaa, pannoa vettä, lähteä itse peittuo."

Tässä leikissä olivat piilopaikat mitä moninaisempia ja "kuurujailla" oli täysityö etsiessään niistä. Nopsajalkainen ehti saada nimensä "kirjaan" ja siten välttyä "kuurumiselta". Hippasilla olo oli yksinkertaisempaa, joskin siitäkin kehitettiin useampia eri versioita.

Sorminäppäryyttä kehittävä leikki oli "noppa", jota pelattiin viidellä kivellä. Kivet valittiin niin, että ne olivat mahdollisimman samankokoisia, pyöreitä ja hyvin käteen sopivia.

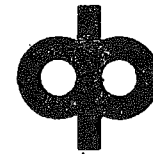
Suvannon seudun leikkeihin kuuluivat vielä erilaiset panttileikit, kirkkoveneen "soutu", "takkimainen pari ulos" ja lopuksi ehkä olisi mainittava savileipien teko tuvan seunustalla. Tämä, kuten monet muutkaan leikit, ei kaivannut kalliita varusteita. Ei ollut myöskään nuorisohjaajia leikkejä ohjaamassa. — Lapset leikkivät ja kisailivat, hauskaa oli, ja kun taustamusiikkina Suvanto soitteli omia laulujaan tuulen myötäilemänä. Lapsuuden monet leikit olivat luomassa pohjaa elämän suureen leikkiin, joka yhä jatkuu jännittävänä, uusia näköaloja antaen.

E. T.

PETÄJÄRVEN VIESTIPOJAT JA VIESTITYTÖT PUOLISOINEEN

viettä pikkujoulua Tampereella Kustaa III ravintolassa Hämeen 26 lauantaina 27 päivä marraskuuta 1976 alkaen kello 12.00. Lounaskortti 25 markkaa. Osanottoilmoitukset 15. 11. 1976 mennessä osoitteella Yrjö Raaska Mantere 37500 Lempäälä. Puhelin 931 - 739 541.

Eino Syste
Klaavuntie 6 A 5
00910 HELSI 91

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON
SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1977 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 20 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

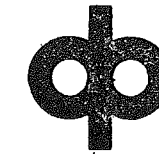
Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

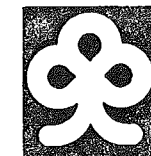
NYT SÄHKOLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJAT

Vesilahti
Puh. 739 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.